

S:t Mikael's kyrka, Malmö

Lunds stift

Entréfasad mot öster.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2017-10-03

jais
arkitekter
—

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

S:t Mikael's kyrka i Malmö

Hyllie församling, Malmö pastorat, Lunds stift

Malmö socken, Malmö Kantorn 1, Malmö kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Kyrkan ligger i bostadsområdet Lindeborg i stadsdelen Hyllie i Södra Malmö.

Från nordöst: Flygfoto: Pär-Martin Hedberg

Lindeborg var fram till 1971 ett jordbrukslandskap med några utskiftade gårdar. Under 1970-talet bebyggdes området med flerfamiljshus, de var bland de sista som byggdes i det så kallade miljonprogrammet. Lindeborgs namn kommer från en bondgård som tidigare låg i området. De första husen som byggdes var storskaliga tre- och åttavåningshus grupperade kring sju gårdar. Under 1980-talet och framåt har området kompletterats med en mer småskalig bebyggelse för att få en mer varierad utformning. Hyllie, som fick järnvägsstation 2010, är Malmös största utbyggnadsområde.

Kyrkan ligger i Lindeborgs centrum vid torget och är omgiven av affärer och skola i låg skala. Väster om kyrkan ligger åttavånings bostadshus. Framför kyrkans entrésida i öster finns ett torg omgivet av bokhäckar och perennplanteringar. Torgets mitt är nersänkt och belagt med grus, medan trappor och kanter är belagda med tegel. Framför kyrkoanläggningens entré ligger gatsten som fortsätter in i byggnaden.

Kyrkobyggnaden

Den nuvarande kyrkans föregångare var en så kallad vandringskyrka, en monteringsfärdig kyrka. Kyrkan uppfördes 1969, samma år som Kulladals församling bildades. När nya bostadsområden byggdes och församlingen växte blev kyrkan för liten och större församlingslokaler behövdes. En arkitekttävling med fem inbjudna kontor anordnades 1973. Tävligen vanns av arkitekterna Bror Thornberg, Pierre Baeriswyl och ingenjör Einar Jangbro hos Thorsten Roos-Bror Thornberg Arkitektkontor i Malmö. Kyrkan började byggas 1976 och invigdes 1978 av biskop Olle Nivenius. Vandringskyrkan övergick till serbisk-ortodoxa församlingen.

Thorsten Roos är, med sina runt 500 byggnader i staden, sannolikt den arkitekt som påverkat Malmös stadsbild allra mest. Samtidigt som Roos och Thornberg var konkurrenter med egna verksamheter, drev de ett gemensamt tävlingskontor. Tillsammans ritade de bl.a. S:t Andreas kyrka i Malmö (1959), tillbyggnaden av S:ta Maria kyrka i Malmö (1963) och flera renoveringar av kyrkor. I Göteborg gestaltade de Högsbo kyrka (1964). Thorsten Roos dog redan 1969 men namnet levde vidare i kontorets namn.

Kyrkan fick tidigt fuktproblem med inträngning av vatten i tak, kring fönster och i murfogar vilket åtgärdades på olika sätt under åren.

1986 efter en vattenskada byttes heltäckningsmatta i kor och kapell till oglaserade klinkerplattor. Under 1990-talet ersattes resterande heltäckningsmatta i kyrkorummet till beige linoleumplattor och vid något tillfälle har mattan på kyrktorget ändrats till beige klinkerplattor.

1996 sattes ett skyddstak upp över ljusinsläppet till koret.

2000-2002 lades nytt papptak, nya blålackerade aluminiumdörrar och fönster istället för blålaserad furu.

2002 fick kyrkan utökat bevarandeskydd.

Under 2010-talet har linoleumplattorna i kyrkorummets gångar bytts till en ny hel linoleummatta.

2014 omorganiserades församlingarna i Malmö och kyrkan tillhör nu Hyllie församling.

2016 byggdes pastorsexpeditionen om och fler kontorsrum skapades. Nya

Huvudingången i öster till kyrktoilet är genom två täta dubbeldörrar med sidopartier av glas. Entréportarna är av blålackerad aluminium med handtag av en furuplatta. Ovan ingången är fasadbokstäver av metall monterade på distans från väggen. Från församlingslokalerna finns glasade aluminiumdörrar till gården.

Kyrkorummet har mot norr tre grupper med tre fönster i varje grupp med en smal murpelare emellan. *Fönstren* är fasta, höga, smala av isolerglas och monterade direkt i muren utan båggar. Fönstren är indragna i muren från fasadliv, på insidan fogade med mjukfog.

Församlingslokalerna har fönster av blålackerade aluminiumpartier (tidigare träfönster.) Fönsterbanden är vertikalt indelade. I samlingsalen är fönsterväggen indelad med vertikala eloxerade aluminiumpartier.

Fasad mot nordväst.

Fasad mot sydväst.

Fasad mot nordöst.

Entré mot öster.

Interiör

Gatstenen utomhus på förplatsen följer med in på golvet i den stora entréhallen, kyrktoilet. Väggarna är av rödbrunt tegel. Låga tegelmurar avdelar kapprummen. Taket är lågt med akustikplattor med infälld belysning. Ett glasparti från golv till tak vetter mot en innergård. Rummet är möblerat med fåtöljer av Arne Jacobsen och cafébord med stolar.

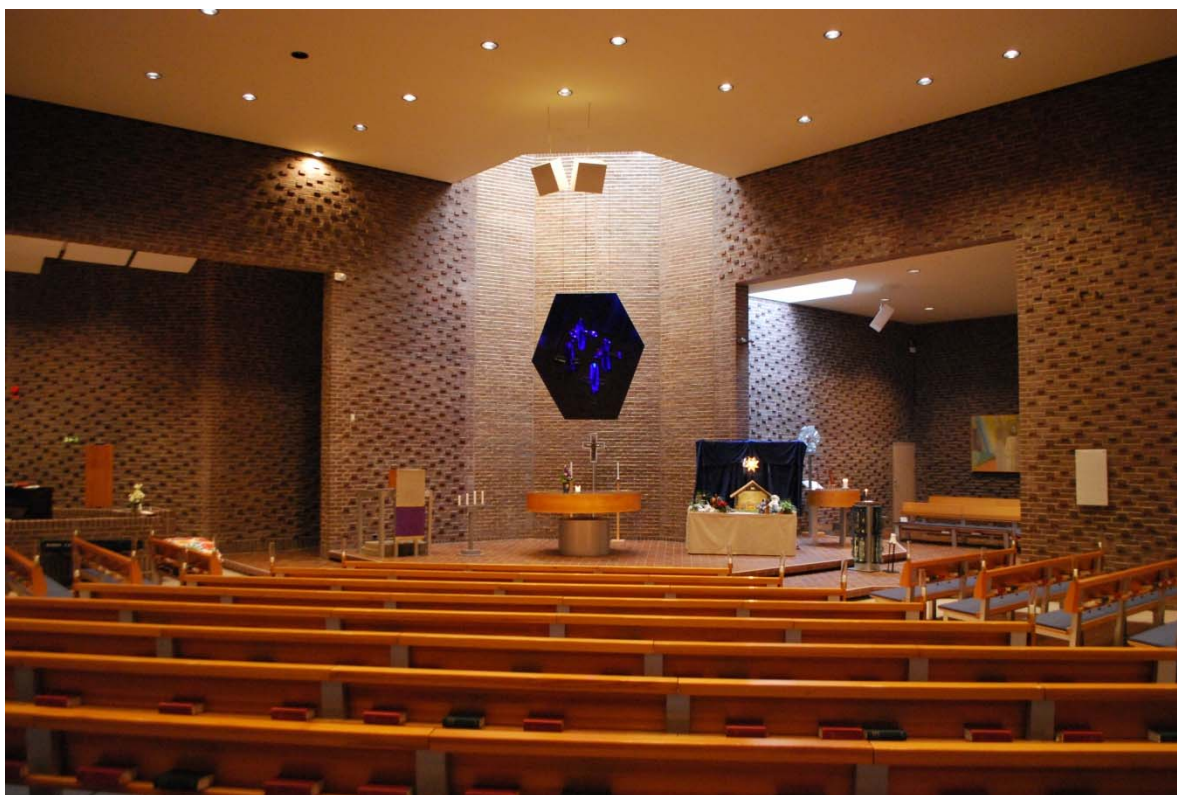
Från kyrktoilet nås kyrka, kapell, församlingssal och entré till expedition och

ungdomslokaler.

Framför entrén till kyrkan ligger ljusbeige klinker på golvet, här låg tidigare en heltäckningsmatta. Dörrarna till kyrkorummen och församlingssalen är klädda med vitlaserad stående furupanel.

Kyrkan med högt i tak har en månghörning planform. Golvet sluttar svagt mot altaret. Den öppna bänkinredningen i tre kvarter är grupperad i solfjädersform mot altaret. Väggarna är murade av Helsingborgstegel i munkförband med utkragande koppstenar som bildar ett dekorativt reliefmönster på väggarna. Öppna fogar på vissa ställen förbättrar akustiken. Murarna har ingen sockel, nedersta tegelskiftet är ett rullskift. En låg tegelmur avdelar kör och orgelplatsen. I taket är vitmålat gipstak med infälld belysning. Gipsen sitter på dolt bärverk och taket har en liten distans till murväggarna.

Rummet belyses med dagsljus från de mycket höga smala fönsteröppningarna i rummets bakkant och takljus över altaret i kor och kapell. Elbelysningen är infälld i gipstaket. Kyrkorummet har fyra olika golvbeläggningar. Under bänkkvarteren och körutrymmet ligger brunröda korkplattor, i gångarna en ljusbeige linoleummatta, i det upphöjda koret klinkerplattor och i passagen till sakristian ligger gatsten. Tidigare låg en heltäckande beige textilmatta i kor, kapell och gångar som är utbytt.

Kyrkorummet mot altaret. Kapellet till höger och körplatsen till vänster

Kyrkorummet mot orgeln.

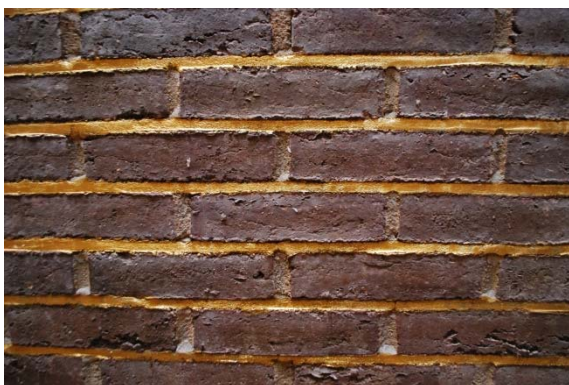

Från koret mot kyrkorummet.

Koret är upphöjt två steg jämfört med gångarna i kyrkan men ligger i samma golvnivå som kappellet. *Koret* är belagt med oglaserad rustikbrun varierad Höganäsklinker. Tegelmuren bakom altaret skiljer sig från övriga väggar eftersom den är murad i löpförband och fogarna är täckta med bladguld. Ovanför altaret finns ett ljusschakt som belyser väggen. Från taket hänger en lysande blå glasrelief över det runda fristående altaret. Den öppna predikstolen av aluminiumprofiler står till vänster om altaret. Bakom altaret står ett processionskrucifix.

Kyrkorummet är förbundet med kappellet genom en stor rak muröppning.

Kappellet är belagd med samma klinker som i *koret*, väggarna är murade med tegel lika *kyrkorummet*. Dopfunten av glasblock står mellan kor och kapell. Ett mindre runt altare står under ett ljusschakt. En glasskulptur på stativ står bakom altaret. På en vägg bakom bänkarna hänger en vävnad som var altarbild i vandringskyrkan. *Kappellet* är möblerat med bänkar lika *kyrkorummets*. Två fönsterslitsar i bakre delen vänder sig mot kyrktoget.

Mur med fogar med bladguld bakom altaret.

Mur med utkragade koppstenar.

Sakristian har högt i tak med ett ljusschakt som belyser en rundad tegelvägg. På golvet ligger korkplattor. Rummet är möblerat med furualtare och infällt textilskåp. Utanför *sakristian* finns en piscina, en nisch i tegelmuren.

Doprum, kantorns rum och körrum har alla tegelväggar, korplattor på golv, akustikplattor i taket och några har takljuskupoler.

Klocktornet nås med en nedfällbar trappstege. Klockrummet har tak och golv av betong och väggar klädda med träullsplattor. I den stora ljudöppningen sitter ett raster av stående aluminiumprofiler. Klockstolen av furu bär tre klockor.

Församlingslokalerna ligger på båda sidor om en korridor med tegelväggar, golv av gatsten och akustikplattor i taket. I ”storstugan” finns en öppen spis och tegelmurade bänkar längs väggarna. Golvet är belagt med linoleum med kanter av gatsten längs bänkarna. Barn- och ungdomslokalerna är ljusa med stora fönsterpartier och utgångar mot trädgården, linoleumgolv, akustikplattor och vävspända målade väggar. Samtliga dörrar är släta av vitlaserad furufaner och insatta i väggarna med mjukfog utan foder. Alla fönsterpartier har vertikal indelning och är utförda som fönsterband. I kontorsrummen är golven av linoleum eller korplattor, vävade, målade väggar och akustikplattor i taket. Kontorsentrén har tegelväggar och nya ljuskupoler i taket.

Inredning och inventarier

Där ej annat anges är inredningen ritad av kyrkans arkitekt.

Altaret av furufaner och aluminium är tillverkat 1978. En rund altarskiva av furufaner omges av en hög sarg av faner. Skivan vilar på tre ben av aluminiumprofiler som står i en cylinder av aluminiumplåt. Numera täcks altarskivan av en glasskiva. Altaret är utan altarduk och antependium.

Kapellaltaret är från 1978. En rund altarskiva av furufaner vilar på tre ben av aluminiumprofiler. Numera täcks altarskivan av en glasskiva. Kapellaltaret är mindre än kyrkans altare och utan aluminiumcylinder, för övrigt är de lika.

Altarringen är flyttbara sektioner med ståndare och överliggare av aluminiumprofiler och ett skinnklätt knäfall. Altarringen var undanställd vid inventeringen.

Altarskulpturen från 1978 är en stor hängande sexkantig glasrelief med abstrakta korsformer av Edvin Öhrström. Glaset är blått med inslag av rött. Skulpturen har invändig belysning.

Dopfunten från 1978 består av en stomme av aluminiumramar med sidor av blå glasblock av varierande format och yta. Glasblocken är av konstnär Edvin Öhrström. Invändig belysning sitter i dopfunten, Dopskålen av silver är fyrkantig med en rund fördjupning.

Predikstolen från 1978 är uppbyggd av en stomme med aluminiumprofiler och har

öppna sidor. Överst sitter en liten pulpet av furu.

Bänkinredningen från 1978 är öppen. Ryggstöd och sits är av lackerad furu. Stomme och ben är av aluminium. Blå dynor ligger i bänkarna. Integrerad psalmbokshylla.

Orgeln är tillverkad 1978 av A Mårtenssons Orgelfabrik AB i Lund. Orgeln har 25 stämmor, två manualer och pedal.

Fasaden är indelad i tre fält av lackad fur som är diagonalt avslutade i ovankant. I mittpartiets nederkant finns utåtriktade pipor som sticker fram ur fasaden (Trumpet 8.) Spelbordet i ädelträ är placerat under mittfältet.

De tre *klockorna*, stor-, mellan-och lillklockan är av malm och gjutna 1978 av M & E Ohlssons klockgjuteri i Ystad. Klockorna har inskriptioner och är dekorerade med kristna symboler. Klockstolen är av trä.

Övrigt

Processionskors från 1978 i aluminium och mässing av silversmeden Rolf Karlsson.

Altarvävnad, tidigare altartavla i vandringskyrkan, hänger i kapellet. Tillverkad av Agda Österberg, Ateljé Tre Bäcker i Varnhem.

Glasskulptur från 1978 av konstnär Edvin Öhrström. Oregelbundet, ringformat ofärgat glas på en hög aluminiumställning.

Kyrkotomten

Kyrkan saknar kyrkogård. I söder finns en trädgård med gräsmatta omgiven av en skyddande gräsvall med häck. Uteplatser belagda med gatsten är närmast byggnaden. I gräsmattan står träd och på uteplatsen finns upphöjda fyrkantiga planteringar med betongkant omgivna av bänkar på alla sidor.

På den lilla intima gården mellan samlingslokaler och expedition är marken belagd med kullersten, och där finns en plantering med buskar och perenner.

Byggnader på kyrkotomten

Inga övriga byggnader finns på tomten.

Kulturhistorisk karaktärisering för S:t Mikael's kyrkoanläggning i Malmö.

Kyrkan ligger mitt i centrum i ett område uppbyggt under 1970-talet som innehåller rekordårens typiska centrumanläggning med service, kyrka och skola.

Det väl omarbetade torget i två nivåer med bokhäckar och tegel framför kyrkan är betydelsefullt i samspel med kyrkan. Kyrkans relativt låga höjder och varierade formspråk kontrasterar positivt mot de bakomliggande rätvinkliga höghusen.

Kyrkoanläggningen är invigd 1978 och innehåller tidstypiskt både kyrka och församlingslokaler. Kyrkan skulle vara en vardagskyrka öppen alla dagar och inte bara på söndagar. Kyrkan blir extra relevant genom sin centrala placering.

Kyrkan är byggd av Helsingborgstegel både ute och inne, arkitekternas favoritmaterial för kyrkor, en tradition som började med Lewerentz och Celsing redan på 1950-talet.

Kyrkans fasader är slutna utan dekorationer med teglet ända ner i mark. Teglet är levande varierat i färg och struktur. Flera månghörniga kubliktade former är grupperade med olika höjder och platta tak. Klocktornet skiljer ut sig som "påsat" på fasaden. Modernismen bryter med den traditionella kyrkoplanen med långhus och torn. Kyrkorummet höjer sig över de lägre församlingsbyggnaderna. Kyrkan utstrålar inåtvändhet medan församlingsbyggnaderna vänder sig utåt med mycket fönster.

Tidstypiskt har kyrkorummet sparsam ljusföring. Ljusslitsarna är tregrupperade, kanske med anspelning på treenigheten. Materialen är tegel och aluminium.

Anläggningen är relativt oförändrad sedan uppförandet 1978 förutom byte av dörr- och fönsterpartier, flera utanpåliggande elinstallationer och omfogning av vissa murpartier med annan färg på bruket.

Byggnaden saknar den sinnlighet och konsekvens som S:t Petri kyrka i Klippan och Helgeands kyrka i Lund har.

Vapenhuset är ersatt av ett kyrktorg för gemenskap och information och sammanbinder kyrkan med övriga församlingslokaler. Gatstenen ute fortsätter på ett fint sätt in på kyrktorget som därmed får både ute och innekänsla.

Kyrkorummet med tegelväggar och högt i tak ger en sakral stämning. Ljuset kommer in från taklanterniner över altaret i kor och kapell och höga, smala ljusslitsar i muren i rummets bakkant. Ljusslitsarna utan karmar upplevs som "hål i mur". De vackra tegelväggarna har dekorativa mönster av utstickande koppstenar. Rummet är månghörnigt, men i huvudsak en kvadrat med ett hörn avskuret. Bänkarna är placerade radiellt mot altaret, rummet är brett i förhållande till längden. Möbleringen betonar circumstantesprincipen som förstärker gemenskapen. Altaret är fristående så att prästen kan stå vänd mot församlingen. Bakom altaret är murväggens förband

lugnare och fogarna är täckta med bladguld och belyst från ovanljus vilket förstärker altarplatsens betydelse. Ny liturgi betonas med rummets form där stolarna är placerade radiellt och att kör och orgel är placerade i närheten av altaret och att det är fristående.

Rummet är inåtvänt med fokus mot altaret och golvet sluttar svagt mot altaret. Omvärderna avskärmas med stora tegelytor som skapar en fredad zon mot livet utanför. Väggarnas gedigna tegel motsvaras inte av materialet på golv och i tak. Kyrkorummet innehåller fyra olika golvmaterial vilket bidrar till ett delvis rörigt intryck. I taket sitter gips med infälld belysning.

Kyrkorummets inredning är ritad av kyrkans arkitekt och konstnär Edvin Öhrsröm som har bidragit med altartavla och dopfont som är unikt utformade för kyrkan. Inredningens genomgående material är furu, eloxerad aluminium och glas. Altartavlans glasrelief har när den är tänd ett lysande djup och gnistrande röda detaljer vilka antagligen blir större när den inre belysningen helt fungerar. Det runda altaret med hög träsarg på altarskivan ger altaret intryck av tyngd.

Församlingslokalerna har delvis tegelväggar och golv av gatsten i entréer och gångar vilket är viktigt att bevara. Samlingsutrymmena är ljusa med stora fönsterpartier.

Att tänka på

- Kyrkan ingår i en centrumanläggning. Dess väl utformade torg bör värnas.
- Kyrkorummet med sin starka materialitet i väggarna, medvetna ljusföring och samstämmiga fasta inredning bör värnas. Kyrkorummets golv kan eventuellt ändras. Altarbildens belysning bör lagas.
- Övriga rum i anläggningen som har tegelväggar och gatsten bör behålla detta liksom dörrarna insatta i mur utan foder.

Skydd m.m.

Kyrkoanläggningen skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. Kulturmiljölagen. Tillkommen efter utgången av år 1939. Omfattas enligt 4 kap.4§ av tillståndsplikt. Anläggningen ligger inom av länsstyrelsen utsedd särskild värdefull kulturmiljö, Malmö.

Källor och litteratur

Underhållsplan S:t Mikael's kyrka, Wikerstål Arkitekter AB, 2006-06-29
S:t Mikael's kyrka. Kjell Lundgren, 1990, (broschyr i kyrkan)

Moderna kyrkobyggnader, Elisabeth Andersson, Projektrapport 2011
Skånska kyrkor, Skånes Hembygdsförbunds årsbok 1997
http://malmo.se/download/18.76105f1c125780a6228800015367/1383646338128/del3_low.pdf
<https://sv.wikipedia.org/wiki/Lindeborg>

Övriga uppgifter

Denna rapport, en kulturhistorisk karaktäristik och bedömning av S:t Mikael's kyrka i Malmö, Malmö pastorat, har upprättats av:

Kristina Simonsson, Arkitekt SAR/MSA, (rapportförfattare, foto och inventering)

Karl Johan Kember (granskning), Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvården

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2016-12-07   Färdigställd rapport: 2017-10-03

S:t Mikael's kyrka, Malmö - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk-Tegel
Fasadmaterial:	Tegel-munkförband
Fasadkulör:	Brun
Takform:	Plantak
Taktäckningsmaterial:	Papp
Byggnadsdel:	Kyrkodel Församlingslokaler